

Nr 15.

Ankom till riksdagens kansli den 16 maj 1924 kl. 10 f. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 15, i anledning av väckt motion, I: 129, om skrivelse till Konungen angående viss ändring i bestämmelserna om utlämnande av lån till elektriska distributionsföreningar.

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion nr 129 har herr *Carl G. Schedin* hemställt, *Motionen.*

att riksdagen behagade i skrivelse till Kungl. Maj:t begära, att Kungl. Maj:t måtte

a) utfärda sådana instruktioner till riksförsäkringsanstalten, pensionsstyrelsen och postsparbanken, att lån må till viss utsträckning kunna utlämnas utan annan säkerhet än in-teckning i ortsnät med tillhörande transformatorstation, under förutsättning att intyg av vederhäftig, opartisk sakkunnig erhålles om att nätet befinnes i ett ändamålsenligt skick och såväl tekniskt som ekonomiskt skötes på fullgott sätt,

b) medgiva vattenfallsstyrelsen rättighet att placera sina fonder i lån på sätt ovan angivits.

Beträffande motivering har åberopats motiveringen i en av samme motionär väckt motion om anslag om räntenedsättning för elektriska distributionsföreningar (I: 128).

Utskottet har på författningsenligt sätt begärt yttranden över motionen av riksförsäkringsanstalten, fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden, generalpoststyrelsen och vattenfallsstyrelsen, varande dessa yttranden såsom bilagor fogade till detta utlåtande. *Yttranden.*

Utskottet behjärtar till fullo den svåra ställning, vari de elektriska distributionsföreningarna för närvarande i många fall befinna sig, och är helt ense med motionären i fråga om önskvärdheten av att den upplåning, som är erforderlig för företagens behöriga skötsel, på allt sätt underlättas.

Gent emot det förslag till lösning av distributionsföreningarnas kreditfråga, som innefattas under punkt a) i föreliggande motion, hyser utskottet dock starka betänkligheter. Vad sålunda angår olycksfallsförsäkringsfonden, pensionsförsäkringsfonden och postsparbankens överskottsmedel synes det uppenbart, att dessa medel äro av den art, att det vid deras placering måste tillses, att fullt betryggande säkerhet erhålles. Detta har även kraftigt framhållits i de av vederbörande förvaltningsorgan i frågan avgivna yttranden. Och det torde icke kunna förnekas, att en såsom säkerhet för lån lämnad in-teckning

i ortsnät med tillhörande transformatorstation i många fall icke erbjuder tillbörlig trygghet. Detta i förening med de praktiska svårigheter för de förvaltande myndigheterna, som givetvis skulle uppstå vid organiserandet av en låneverksamhet av i motionen ifrågasatt slag, har gjort, att utskottet icke ansett sig mot de för ifrågavarande fonder ansvariga ämbetsverkens avstyrkan kunna tillstyrka, vad motionären hemställt under punkt a) i sin motion.

Vidkommande härefter yrkandet under punkt b) angående placeringen av vattenfallsstyrelsens fonder torde detta närmast hava avseende på statens vattenfallsverks förnyelsefonder. Vattenfallsstyrelsen har i sitt yttrande i frågan redogjort för vissa planer rörande omplacering av dessa fonder. Dessa planer gå ut på att förnyelsefonderna i stället för att såsom hittills till största delen vara placerade i riksgäldskontoret skulle placeras i vattenfallsverkets distributionsanläggningar. Härigenom skulle kapital, som förut varit bundet i anläggningarna, bliva disponibelt för statsmakterna, som, framhåller vattenfallsstyrelsen, sålunda kunde ställa dessa medel till kraftledningslånefondens disposition för utlåning till distributionsföreningarna. Detta sätt att ordna saken anser vattenfallsstyrelsen vara det avgjort lämpligaste.

Den anordning, som vattenfallsstyrelsen sålunda förordat, synes utskottet innebära en lyckligare lösning av frågan om beredande av ökade upplåningsmöjligheter för distributionsföreningarna än vad i föreliggande motion ifrågasatts. Såsom även vattenfallsstyrelsen framhåller, torde det få anses mindre lämpligt att splittra låneverksamheten på flera statsorgan, vilka då löpa risk att driva sin låneverksamhet oberoende av varandra och utan hänsyn till om ett visst företag tilldelas lån från flera håll. Att här föreslå ett genomförande av vattenfallsstyrelsens förslag låter sig emellertid icke göra, då utskottet därigenom givetvis skulle gå utöver motionens ram. Någon direkt åtgärd i frågan från riksdagens sida torde för övrigt komma att visa sig obehövlig. Utskottet förmodar nämligen, att det av vattenfallsstyrelsen framlagda förslaget genom ämbetsverkets försorg kommer att tagas under övervägande av Kungl. Maj:t, och utskottet finner sig vid sådant förhållande kunna inskränka sig till att framhålla önskvärldheten av ett genomförande av ifrågavarande förslag.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 maj 1924.

På utskottets vägnar:

N. J. F. ALMKVIST.

Närvarande: herrar *Almkvist*, *Rooth**, *Julin*, *Bondeson*, *Jönsson J.** i Slätåker och *Andersson P.* i Arbrå.

* Ej närvarande vid justeringen av utlåtandet.

*Bilagor till I Kamm:s andra tillf. utskotts utlåtande Nr 15.**Till Riksdagens första kammarens andra tillfälliga utskott.*

Genom nådig remiss den 15 februari 1924 har Riksförsäkringsanstalten anbefallts avgiva yttrande rörande en inom första kammaren väckt motion, nr 129, om skrivelse till Konungen angående *dels* sådan ändring i bestämmelserna om utlämnande av lån från Riksförsäkringsanstalten, Pensionsstyrelsen och Postsparbanken, att lån till elektriska distributionsföreningar må till viss utsträckning kunna utlämnas utan annan säkerhet än inteckning i ortsnät med tillhörande transformatorstation, under förutsättning att intyg av vederhäftig, opartisk sakkunnig erhålles om att nätet befinnes i ett ändamålsenligt skick och såväl tekniskt som ekonomiskt skötes på fullgott sätt, *dels* medgivande åt Vattenfallsstyrelsen att placera sina fonder i lån på liknande villkor.

Med anledning härav får Riksförsäkringsanstalten anföra följande.

Såsom av motiveringen till motionen framgår har Riksförsäkringsanstalten utlämnat en del lån till elektriska distributionsföreningar. För samtliga dessa lån har ställts borgen av kommun.

Med motionen avses sådan ändring i reglementet den 29 juni 1917 (sv. förf. saml. nr 473) angående förvaltningen av den i 19 § av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete omförmälda fond, att Riksförsäkringsanstalten skulle äga utlämna lån till elektriska distributionsföreningar utan annan säkerhet än inteckning i ortsnät med tillhörande transformatorstation. Nämda reglemente gäller, förutom för ovannämnda fond, i tillämpliga delar, med vissa undantag, för övriga av Riksförsäkringsanstalten förvaltade fonder, nämligen den fond, som uppkommit på grund av Riksförsäkringsanstaltens försäkringsverksamhet enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, den på grund av kungörelsen den 2 oktober 1908 och förordningen den 11 juni 1918 angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall bildade fonden, fonden för livräntor, inköpta för barn utom äktenskap jämlikt lagen om dylika barn den 14 juni 1917, var till kommer den fond, som bildats jämlikt § 15 av kungörelsen den 30 juni 1920 angående särskilda villkor och bestämmelser för livförsäkring å personer, som erhålla lån ur statens egnahemslånefond. Enligt Kungl. Maj:ts förslag till innevarande års riksdag (proposition nr 171, sid. 6 och ff.) skola de två mest betydande fonderna, nämligen de, som bildats på grund av Riksförsäkringsanstaltens försäkringsverksamhet enligt 1901 års olycksfallsersättningslag och 1916 års olycksfallsförsäkringslag från och med den 1 januari 1925, sammanslös. Övriga fonder äro av relativt ringa storlek, varför man torde kunna bortse från dem i detta sammanhang.

Motionens syfte torde sålunda för Riksförsäkringsanstaltens vidkommande kunna begränsas till, att lån ur den genom ovannämnda sammanslagning uppkomna olycksfallsförsäkringsfonden skulle utlämnas på samma villkor, som i vissa fall tillämpas vid utlämnande av lån från statskontoret ur kraftledningslånefonden. Att i förevarande avseende jämställa lån ur kraftledningslånefonden med lån ur olycksfallsförsäkringsfonden låter sig emellertid icke göra.

Kraftledningslånefondens medel äro av statsmakterna anslagna för främjande av landets elektrifiering, och det föreligger sålunda här ett direkt intresse att göra åtkomsten av kapital så lätt tillgängligt som möjligt. Den säkerhet, som in-teckning i ortsnät med tillhörande transformatorstation erbjuder, torde kunna i vissa fall anses någorlunda betryggande, men densamma kan enligt Riksför-säkringsanstaltens förmenande icke anses utgöra fullgod säkerhet. Förutom de olägenheter, som kunna följa därav, att distributionsförenings rätt att få hava ledningar och understationer kvarstående å annans mark icke varit in-tecknad eller in-tecknad med tillräckligt god förmånsrätt, vill Riksför-säkrings-anstalten särskilt framhålla risken av, att abonnenter kunna utträda ur distri-butionsförening med påföljd, att driften nedlägges. Riksför-säkringsanstalten tillåter sig erinra om, att enligt uppgift i Kungl. Elektrifieringskommitténs med-delanden, 12 (sid. 25 och 27) inom Kopparbergs län driften nedlagts vid tvenne transformatorstationer.

Den risk, som sålunda otvivelaktigt är förenad med utlåning mot säkerhet av ifrågavarande slag, är sådan, att Riksför-säkringsanstalten finner det ute-slutet, att lån böra beviljas ur olycksfallsförsäkringsfonden mot dylik säkerhet. Såsom framhålles i Kungl. Maj:ts proposition nr 171 till årets riksdag om änd-rad lydelse av 16 § i olycksfallsförsäkringslagen äro olycksfallsförsäkringsfon-dens medel *icke* statsmedel, utan tillhöra anstaltens försäkringstagare och för-säkrade.

På grund av denna olycksfallsförsäkringsfondens karaktär skulle det för ett bifall till motionen i vad Riksför-säkringsanstalten vidkommer enligt Riksför-säkringsanstaltens mening vara en given förutsättning, att statsverket ikläder sig ansvaret för de förluster, som på grund av denna låneverksamhet kunde komma att uppstå för Riksför-säkringsanstalten. Det synes emellertid Riksför-säkringsanstalten riktigare, att den eller de kommuner, vars innevånare när-mast äro intresserade av distributionsföretaget, såsom hitintills ikläda sig bor-gensansvar för lån ur olycksfallsförsäkringsfonden.

Det får heller icke förbises, att Riksför-säkringsanstalten icke har till sitt för-fogande nödig sakkunskap för bedömande av värdet av en in-teckning i ett distri-butionsnät. Även om förefintliga statsorgan kunde anlitas för detta syfte, skulle dock en dylik anordning medföra omgång och tidsutdräkt.

Riksför-säkringsanstalten anser sig icke kunna underlåta att nämna, att an-staltens erfarenhet beträffande lån till elektriska distributionsföreningar icke varit helt tillfredsställande. Dröjsmål med erläggande av annuiteter har före-kommit, och i ett fall ordnades saken först sedan anstalten hänvänt sig till den kommun, som iklätt sig borgen för lånet ifråga.

På grund av vad sålunda anförts, får Riksför-säkringsanstalten, i den mån motionen berör anstaltens verksamhet, bestämt avstyrka bifall till densamma.

Detta ärende har handlagts i enlighet med föreskrifterna i § 4 mom. 2 av ovan-nämnda reglemente den 29 juni 1917 och hava, förutom undertecknade, i ären-det deltagit f. d. fullmäktigen i Riksbanken friherre B. K. J. Langenskiöld, f. d. generalkonsuln J. E. Sachs, sekreteraren hos landsorganisationen K. E. Johan-son samt byråchefen H. von Schulzenheim.

Stockholm den 15 april 1924.

J. MAY.

Albert Eisen.

Till Riksdagens Första kammarens andra tillfälliga utskott.

Genom skrivelse den 15 februari 1924 har Kungl. Maj:t anbefallt pensionsstyrelsen att avgiva och till riksdagens första kammarens andra tillfälliga utskott överlämna yttrande över en inom kammaren väckt motion, nr 129, om skrivelse till Konungen angående viss ändring i bestämmelserna om utlämnande av lån till elektriska distributionsföreningar. Efter samråd med socialministern och utskottets ordförande har ärendet överlämnats till fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden; och få med anledning härav fullmäktige anföra följande.

Vid fastställandet av reglementet för förvaltningen av pensionsförsäkringsfonden hava statsmakterna i första hand låtit sig angeläget vara att bereda största möjliga trygghet vid placeringen av fondens medel. Placering mot allenast nöjaktig säkerhet kan äga rum allenast i form av lån till företag, som äro ägnade att i pensionsförsäkringens intresse befordra folkhälsan. Bestämmelserna rörande placeringen av fondens medel återfinnas i 4 § mom. 1 i reglementet angående förvaltning av pensionsförsäkringsfonden (Svensk författningssamling 1916 nr 232).

De lån, som ur pensionsförsäkringsfonden hava utlämnats för elektriska företag, hava samtliga beviljats i form av lån till kommuner eller till enskilda mot kommunal garanti. För dessa lån har fonden således fullt betryggande säkerhet.

Motionen innebär nu en hemställan om sådan ändring i reglementet, att lån ur fonden må till viss utsträckning kunna utlämnas utan annan säkerhet än in-teckning i ortsnät med tillhörande transformatorstation, under förutsättning att intyg av vederhäftig opartisk sakkunnig erhålles om att nätet befinnes i ett ändamålsenligt skick och såväl tekniskt som ekonomiskt skötes på fullgott sätt.

Ur säkerhetssynpunkt synes emellertid lån mot säkerhet allenast av in-teckning i ortsnät med transformatorstation icke vara tillräckligt betryggande, ens under förutsättning att intyg av nyss omnämnd art meddelas om nätets beskaffenhet och driftens skötsel.

Såsom framgår av motiveringen till här ifrågavarande motion, arbeta ett stort antal elektriska föreningar under synnerligen stora ekonomiska svårigheter. Anläggningarnas planläggning och beräkningarna rörande deras finansiering synas ofta hava varit bristfälliga och materialen otillfredsställande. I motionens motivering framhålles också, att anslutningen till vissa föreningar i stor omfattning har minskats. Det är tydligt, att den ekonomiska depressionen gått mycket hårt ut över de elektriska föreningarna och att dessa för närvarande befinna sig i en utpräglad svaghetsperiod. Men även under normala förhållanden torde en dylik anläggnings värde vara i så hög grad beroende av affärsmässiga, mer eller mindre obeständiga faktorer, att den icke kan anses som fullgod säkerhet ens för en mindre del av det beräknade värdet.

Såsom av det föregående framgår, har ur pensionsförsäkringsfonden lämnats de elektriska föreningarna ekonomiskt stöd genom tillhandahållande av låne-medel under vissa betryggande former och denna lånemöjlighet torde sannolikt även framdeles i viss utsträckning stå till förfogande för dylika företag. Men denna låneverksamhet måste hållas inom de gränser, som uppdragas av en sådan kreditkällas rent ekonomiska uppgifter. Det måste i varje fall tillses, att pen-

sionsförsäkringsfonden erhåller fullt tillfredsställande säkerhet för lånen. Att pensionsförsäkringsfonden härvidlag skulle ikläda sig några risker bör uppenbarligen icke ifrågakomma, utan synes det vara riktigt, att — såsom hittills varit fallet med de för dylikt ändamål ur fonden utlämnade lånen — vederbörande kommun såsom låntagare eller borgesman direkt eller indirekt påtager sig ansvaret för den behöriga betalningen av annuiteterna för lånet. Ytterst bör ju detta ansvar drabba konsumenterna själva och icke långivaren; och bör därför den kommun, som inträder som mellanhand genom att antingen själv upptaga lånet eller garantera detsamma, som säkerhet taga inteckning i ortsnäten. Att särskilt beträffande lån ur pensionsförsäkringsfonden till elektriska föreningar införa ändrade bestämmelser, varigenom kravet på fullgod säkerhet för dessa lån skulle minskas, synes därför icke vara tillrådligt.

Visserligen tillkommer det jämlikt reglementet för fonden fullmäktige att efter prövning av varje särskild låneframställning avgöra, om lån skall beviljas och i så fall på vilka villkor. Men genom en ändring i reglementet i den i motionen angivna riktningen skulle ovillkorligen skapas en viss presumtion för, att ansökningar om lån till elektriska distributionsföreningar mot ifrågavarande säkerhet skulle komma att bifallas, och kravet härpå skulle bliva särskilt starkt under sådana tider, då föreningarna befinna sig i ett betryckt ekonomiskt läge.

Vissa praktiska svårigheter skulle slutligen helt visst komma att visa sig vid organiserandet av en låneverksamhet av här åsyftat slag, då ju fondens förvaltningsorgan icke förfoga över sakkunnig personal för bedömande av värdet av en såsom säkerhet för lån erbjuden inteckning i ledningsnät.

På grund av vad sålunda anförts få fullmäktige avstyrka, att grunderna för förvaltningen av pensionsförsäkringsfonden ändras på det i motionen åsyftade sätt.

Stockholm den 31 mars 1924.

På fullmäktiges vägnar:

ADOLF AF JOCHNICK.

Ferd. O. Schager.

Till Riksdagens första kammarens andra tillfälliga utskott.

I skrivelse den 15 innevarande februari har Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Kommunikationsdepartementet anbefallt generalpoststyrelsen att till Eder avgiva yttrande över en inom riksdagens första kammare väckt motion, nr 129, om skrivelse till Konungen angående viss ändring i bestämmelserna om utlämnande av lån till elektriska distributionsföreningar.

Beträffande, bland andra statsinstitutioner, postsparbanken åsyftar motionären, att Kungl. Maj:t måtte utfärda sådan instruktion till banken, att lån må till viss utsträckning kunna utlämnas utan annan säkerhet än inteckning i ortsnät med tillhörande transformatorstation, under förutsättning att intyg av vederhäftig, opartisk sakkunnig erhålles om att nätet befinnes i ett ändamålsenligt skick och såväl tekniskt som ekonomiskt skötes på fullgott sätt.

I anledning härav tillåter sig generalpoststyrelsen i ärendet anföra följande. Enligt bestämmelse i Kungl. Maj:ts reglemente angående förvaltningen av de i postsparbanken inestående medel den 27 oktober 1922 äger generalpoststyrelsen att fruktbargöra de i postsparbanken inestående medel, som icke behöva hållas omedelbart tillgängliga för utbetalningar, bland annat, genom utlämnande av lån mot säkerhet av in-teckning i sådan fast egendom inom riket, som med hänsyn till läge, yttinnehåll, brandförsäkring och avkastning prövas innebära fullgod säkerhet, dock icke till högre belopp, än att in-teckningen ligger inom två tredjedelar av taxeringsvärdet.

Ehuru in-teckning numera kan beviljas i ortsnät med tillhörande transformatorstationer, lärer egendom av detta slag icke kunna hänföras till sådan fast egendom, som åsyftas i förberörda bestämmelse i det för postsparbanken gällande utlåningsreglemente. I överensstämmelse härmed hava ock de lån, som från postsparbanken utlämnats till elektriska distributionsföreningar, varit grundade på kommunal borgen allenast.

Då postsparbankens överskottsmedel äro insättarnas egendom, är det givetvis nödvändigt att för dessa medel vinna en placering, som kan anses innebära fullgod säkerhet. Någon förlustrisk torde icke kunna eller böra tagas, även om ändamålet med den upplåning, som sökes, är socialt gagnande.

Generalpoststyrelsen saknar inom sig sådan fackutbildad personal, som skulle erfordras för en direkt prövning av värdet av en anläggning av här ifrågavarande slag, och bleve alltså hänvisad att lita till särskilt tillkallad sakkunnig. Men även det fortgående underhållet och den ekonomiska skötseln av anläggningen måste av en långgivare följas med uppmärksamhet, och en dylik övervakande verksamhet från generalpoststyrelsens sida torde icke kunna åvägbringas utan vissa olägenheter och rätt stora omkostnader.

Även om denna värdeprövning och fortlöpande tillsyn skulle kunna tillfredsställande ordnas, håller emellertid generalpoststyrelsen före, att säkerhet av omhandlade slag icke kan anses vara så riskfri, som man måste fordra, då det gäller placering av postsparbankens överskottsmedel.

För uppnående av en sakkunnig värdeprövning hava vederbörande kommuner samma möjligheter, som stå generalpoststyrelsen till buds, medan övervakandet av ledningsnätens underhåll och skötsel torde kunna med största lätthet utföras av kommunerna.

På anförda skäl får generalpoststyrelsen avstyrka bifall till motionen, i vad densamma avser postsparbanken.

Stockholm den 20 mars 1924.

Kungl. Generalpoststyrelsen.

JULIUS JUHLIN.

Joh. Döss.

G. E. Heimer.

Till Riksdagens första kammarens andra tillfälliga utskott.

Genom nådig remiss den 15 februari 1924 har vattenfallsstyrelsen anbefallts att avgiva yttrande rörande en inom första kammaren väckt motion, nr 129, om skrivelse till Konungen angående *dels* sådan ändring i bestämmelserna om utlämnande av lån till elektriska distributionsföreningar från riksförsäkringsanstalten, pensionsstyrelsen och postsparbanken, att lån må till viss utsträckning kunna utlämnas utan annan säkerhet än in-teckning i ortsnät med tillhörande transformatorstation, under förutsättning att intyg av vederhäftig, opartisk sakkunnig erhålles om att nätet befinnes i ett ändamålsenligt skick och såväl tekniskt som ekonomiskt skötes på fullgott sätt, *dels* bemyndigande för vattenfallsstyrelsen att placera sina fonder i lån på liknande villkor.

Med anledning härav tillåter sig vattenfallsstyrelsen anföra följande.

Då det i motionen föreslås, att Kungl. Maj:t bör medgiva vattenfallsstyrelsen rättighet att placera sina fonder i lån till elektriska distributionsföreningar, så torde närmast hava avsetts medel ur statens vattenfallsverks förnyelsefonder. Dessa uppgå vad kraftverken beträffar för närvarande till cirka 9 mill. kr. och komma under den närmaste tiden att växa relativt snabbt, så att de efter 10 år beräknas vara uppe i en storlek av 25 à 30 mill. kr. Eftersom förnyelsefonderna kunna sägas innehålla de medel, som motsvara den på grund av slitage enligt äldre begrepp erforderliga avskrivningen och eftersom det naturligtvis alltid kommer att förefinnas ett visst slitage inom anläggningarna, så komma förnyelsefonderna aldrig att behöva fullständigt länsas vid anläggningarnas förnyelse. Det är därvid sannolikt att det kapital, som en gång tillförts förnyelsefonderna, icke kommer att erfordras för förnyelser, innan fonderna vuxit till 20 à 30 mill. kr., i det att kostnaden för de mindre förnyelser, som år för år måste göras, kan bestridas med en del av det löpande årets avsättning till förnyelsefond.

Utom verkens förnyelsefonder förvaltar vattenfallsstyrelsen även pensionsfonder för personalen, men då desamma åtminstone för närvarande äro av relativt ringa storlek, torde man kunna bortse från dem i detta sammanhang.

Kraftverkens förnyelsefonder äro för närvarande till allra största delen placerade i riksgäldskontoret, och vattenfallsstyrelsen åtnjuter å desamma en ränta, som med $\frac{1}{2}$ % överstiger högsta gällande depositionsränta. Emellertid har vattenfallsstyrelsen redan under föregående år tagit under övervägande, huruvida icke bland annat för vinnande av högre ränteavkastning en annan placering av medlen kunde göras och därvid även ifrågasatt, att någon del av förnyelsefonderna skulle kunna utlånas till de till statens kraftnät anslutna distributionsföreningarna. Då dessa vattenfallsstyrelsens planer delgivits en av styrelseledamöterna i Mälardalens elektriska länsförening, ligger det antagandet nära till hands, att det är detta uppslag, som föranlett länsföreningens förslag i skrivelse till chefen för Kungl. Jordbruksdepartementet (se bilagan till motion nr 128 i första kammaren), att medel ur vattenfallsstyrelsens fonder skulle kunna utlånas till distributionsföreningarna. Vattenfallsstyrelsens avsikt har emellertid varit att, i den mån ändrad placering av förnyelsefonderna skulle äga rum, denna ändring huvudsakligen skulle innebära, att förnyelsefonderna insattes i vattenfallsstyrelsens egen rörelse. Enklarest sker detta

därigenom, att vattenfallsstyrelsen berättigas att återbetala en del av de anslag av lånemedel, som riksdagen beviljat till utförande av distributionsanläggningar, och att i stället i dessa anläggningar, i den mån de äro driftfärdiga, investeras medel ur förnyelsefonderna. Detta bör icke föranleda någon ändring av det bokförda värdet av anläggningarna och icke heller någon ändring av det bokförda värdet av förnyelsefonden. Vidare bör å förnyelsefondsmedel, som insatts i anläggningarna, beräknas ränta, exempelvis efter 5 %, och motsvarande belopp tagas av årets driftinkomster och tillföras förnyelsefonden.

Det kan möjligen invändas, att en dylik omplacering av medel tillhörande förnyelsefonden endast är en bokföringsåtgärd, ty samma kapital står i båda fallen till statens disposition, antingen som hos riksgäldskontoret deponerade förnyelsefondsmedel eller som anslagsmedel, som frigjorts genom förnyelsefondens placering i vattenfallsstyrelsens rörelse. Men det föreligger den skillnaden, att medan riksgäldskontoret icke kan påräkna, att förnyelsefondsmedel, som insättas därstädes, äro för längre tid disponibla för statens övriga utgifter, och av denna anledning varken kan på ett fullvärdigt sätt utnyttja detta kapital eller lämna vattenfallsstyrelsen en ränta, motsvarande den effektiva ränta styrelsen får vidkännas för nya anslag av lånemedel, så skulle genom att förnyelsefondsmedlen delvis placeras i vattenfallsstyrelsens anläggningar en dylik fullvärdig användning av de fonderade medlen erhållas.

Motionärens avsikt är tydligen, att det i vattenfallsstyrelsens fonder disponibla kapitalet i viss mån skall göras tillgängligt för utlåning till distributionsföreningar. Detta kan naturligtvis ske på det sätt, som motionären synes hava tänkt sig, nämligen att vattenfallsstyrelsen startar en låneverksamhet av samma art som vid utlämnandet av lån ur kraftledningslånefonden. Enligt vattenfallsstyrelsens åsikt är det emellertid olämpligt att splittra denna verksamhet på alltför många statsorgan, vilka då löpa risk att driva sin låneverksamhet oberoende av varandra och utan hänsyn till om ett visst företag tilldelas lån från flera håll. Då det åsyftade resultatet kan vinnas med anlitande av det kapital, som finnes i vattenfallsstyrelsens förnyelsefonder, indirekt på sådant sätt, att vattenfallsstyrelsen placerar dessa förnyelsefonder i sina anläggningar, och därigenom kapital, som förut varit bundet i anläggningarna, blir disponibelt för statsmakterna, som sålunda kunna ställa dessa medel till kraftledningslånefondens disposition för utlåning till distributionsföreningarna, så anser vattenfallsstyrelsen detta sätt att ordna saken vara det avgjort lämpligaste. På liknande sätt kunna möjligen medel tillföras kraftledningslånefonden för dess speciella art av låneverksamhet från pensionsförsäkringsfonden eller från postsparbanken.

Vattenfallsstyrelsen anser det emellertid önskvärt, att styrelsen i undantagsfall kan uppträda såsom direkt långgivare åt distributionsföretag, som äro anslutna till statens kraftverk. Härmed avses sådana fall, då skyndsam hjälp är erforderlig för något företag, som råkat i ekonomiska svårigheter och då det ur affärssynpunkt är önskvärt, att stöd kan lämnas utan dröjsmål. I dylika fall bör vattenfallsstyrelsen med Kungl. Maj:ts tillstånd i varje särskilt fall kunna mot tillfredsställande säkerhet utlåna lån ur vattenfallsverkets förnyelsefonder. Beträffande den säkerhet, som därvid skall fordras, böra inga generella föreskrifter vara gällande, utan därom bör beslutas i samband med lånens utlämnande med hänsyn tagen till föreliggande omständigheter.

I den mån motionen berör vattenfallsstyrelsens verksamhet, vill styrelsen sålunda för sin del tillstyrka, att möjlighet beredes vattenfallsstyrelsen, att i den utsträckning, som befinnes lämplig med hänsyn till förnyelsefondernas egent-

liga uppgift att lämna det för anläggningarnas förnyelse efter brukbarhetstidens slut erforderliga kapitalet, dels i statens vattenfallsverks egen rörelse och särskilt i kraftverkens driftfärdiga distributionsanläggningar investera kapital ur verkets förnyelsefonder med återlämnande av motsvarande belopp utav förut av statsmakterna beviljade anslag för sådant ändamål, vilket kan tänkas möjliggöra lämnande av ökade anslag till kraftledningslånefonden, dels med Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall använda en del av förnyelsefondernas kapital för direkt utlåning till distributionsföretag, som äro anslutna till statens kraftverk, mot den säkerhet och på de villkor i övrigt, som med hänsyn till föreliggande omständigheter kunna godkännas.

Stockholm den 16 mars 1924.

F. VILH. HANSEN.

W. Borgquist.